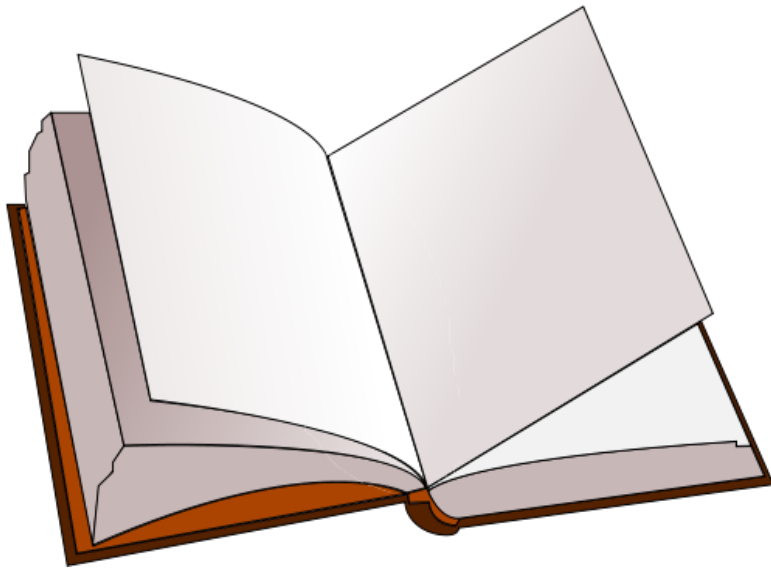

Iskustva u primjeni Solvency II u Hrvatskoj

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga

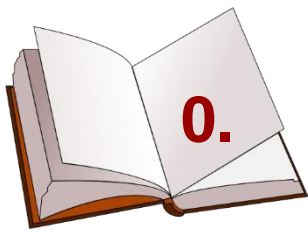
Gordana Letica, članica Upravnog vijeća

Sarajevo, 08.06.2017.

Sadržaj:

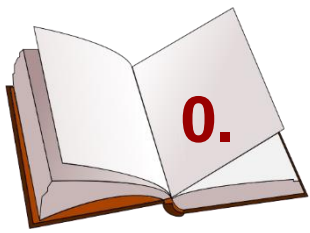
0. Uvod – priprema, trajanje tranzicije
1. Kvantitativni zahtjevi
2. Sustav upravljanja
3. Vlastita procjena rizika i solventnosti
4. Izvještavanje
5. Nadzor temeljenim na rizicima
6. Utjecaj na tržište osiguranja RH
7. ...

0. Uvod – priprema, trajanje tranzicije

- Hrvatsko tržište
 - sva društva za osiguranje su mala u veličinama EU, ALI
 - sva društva obuhvaćena su novim regulatornim, zakonodavnim i izvještajnim okvirom Solventnosti II (budući da se bave osiguranjem AO ili su sastavni dio europske grupe osiguratelja)
- EU - dugogodišnje pripreme, sastanci, rasprave, priprema i donošenje propisa, ... QIS1, QIS2, ... QIS5 od 2005. do 2010.
- Hrvatska – QIS5 2012. godine,
ulaskom u EU 2013. „uskačemo u jureći vlak”
- Uspješna prilagodba novonastaloj situaciji nakon **mного rada i truda**, kako društava za osiguranje odnosno reosiguranje, tako i nadzornog tijela

0. Uvod – priprema, trajanje tranzicije

- **HUO – HANFA - HAD** pokrenuli su u 2011. godini **Radnu skupinu**:
 - vrednovanje imovine i obveza, vlastita sredstva, SCR, MCR
 - drugi i treći stup
 - grupe
- **Razmjena znanja nadzornog tijela i osiguravatelja (posebno onih iz internacionalnih grupa)!!!**

1. Kvantitativni zahtjevi

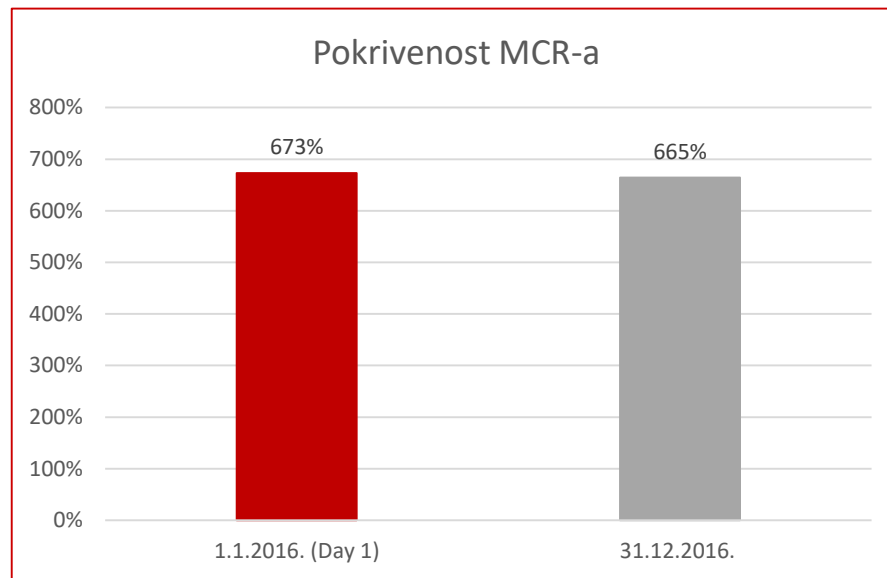
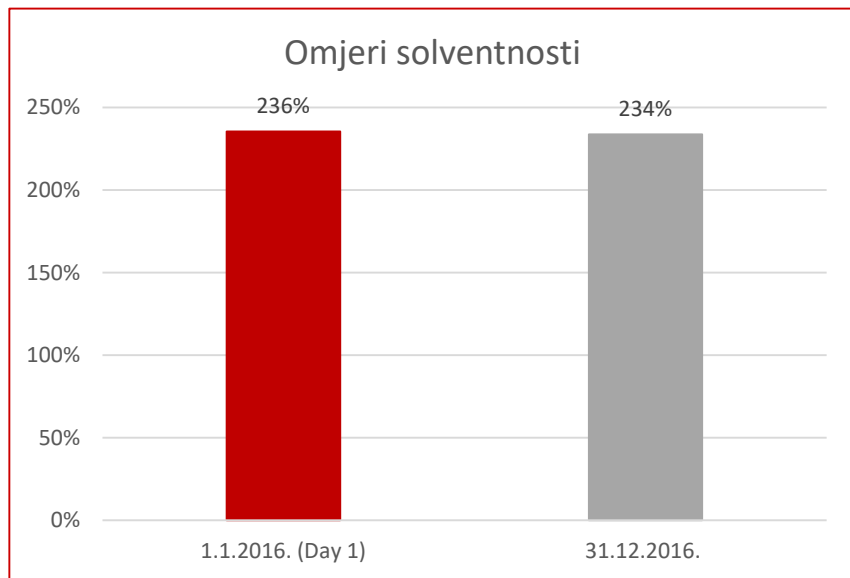
1. QIS5 2012. tehničke specifikacije, dodatne upute Radne grupe
2. Pripremna faza
 - Objavljene delegirana uredba, provedbene uredbe, smjernice... (tisuće stranica regulative)
 - Fokus na vrednovanju imovine i obveza, vlastitim sredstvima, izračunu SCR-a i MCR-a ... standardna formula
 - **Intenzivna komunikacija s društvima**
 - U **komunikaciji s društvima nastojala su se riješiti otvorena pitanja** (plus direktna pitanja EIOPA-i, korištenje EIOPA-inog alata Q&A)
 - Uspješno zaprimljeni i validirani izvještaji u pripreмноj fazi te prosljeđeni EIOPA-i
3. 2016. – standardna formula, zasada nema najava za izradu i korištenje internog modela (osnovni razlog: veličina društava ... ali možda jednog dana sa daljnjom automatizacijom, svijesti o procesima, znanjima grupa...)

Granica/omjer solventnosti – SI vs. SII

31.12.2015. (SI)		1.1.2016. (Day 1)
Životna osiguranja	Neživotna osiguranja	
234%	318%	236%

→ Društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje pokazala su usklađenost s potrebnim solventnim kapitalom prema novom regulatornom okviru SII

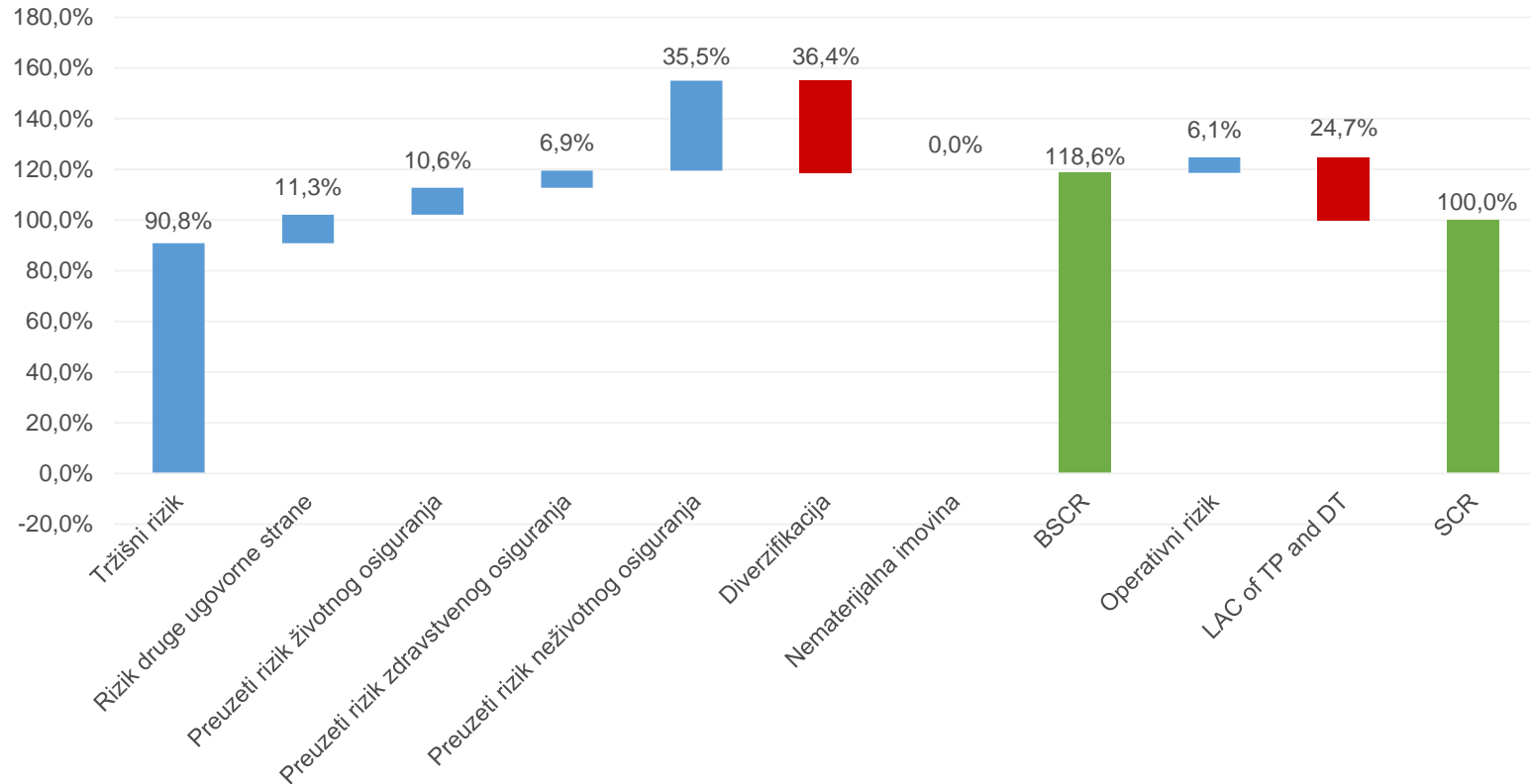
Omjer solventnosti i pokrivenost MCR-a

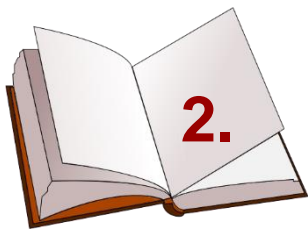

→ Sva društva za osiguranje i društva za reosiguranje usklađena su s potrebnim solventnim kapitalom, kao i s minimalnim potrebnim kapitalom

SCR po podmodulima rizika

Tržište RH na 31.12.2016.

2. Sustav upravljanja

Izmjenama i dopunama **Zakona o osiguranju (NN 94/14)** iz **srpnja 2014.** uveden **dio obveza iz Solventnosti II** koje se odnose na:

- učinkovit sustav upravljanja
- **ključne funkcije (funkcija upravljanja rizicima, f. praćenja usklađenosti, f. unutarnje revizije, aktuarska funkcija)**
- **Fit & proper zahtjeve** (stručnost, iskustvo te primjerenost, odnosno dobar ugled)
- upravljanje sukobima interesa

Zakon o osiguranju (NN 30/15)

- **sva društva u RH su zahtjeve ispunila prije 1.1.2016.**
- dolazi do izražaja princip **proporcionalnosti**
- mali broj društava ima izdvojene ključne funkcije (unutarnju reviziju - 4; upravljanje rizicima - 1, aktuarsku funkciju - 2; praćenja usklađenost - 1)
- kod većine društava (17 od ukupno 21) nositelj AF i IOA ista osoba

3. Upravljanje rizicima

- Postoji u određenom obliku naravno oduvijek, PLUS
- već **2010. Smjernice za identificiranje, mjerenje i praćenje rizika (Hanfa)** - uprava društva mora razviti organizacijsku kulturu o rizicima kojima treba upravljati u svakodnevnom poslovanju
 - donošenje **Poslovne strategije i Strategije upravljanja rizicima**,
 - uspostavu odgovarajućeg **organizacijskog okvira** te donošenje **internih politika i procedura za upravljanje rizicima**,
 - definiranje tolerancije rizika i sposobnosti nosivosti rizika, ocjene važnosti rizika i utjecaj na ukupni rizični profil društva... **katalog rizika**
 - kontinuirano nadziranje profila rizičnosti te uspostavu sustava ranog upozorenja kao i rješavanje ad hoc problema vezanih uz rizike
 - uspostavu odgovarajući sustav izvješćivanja o upravljanju rizicima

Vlastita procjena rizika i solventnosti (ORSA)

Pripremna faza 2014.-2015.

- *Smjernice za anticipativnu procjenu vlastitih rizika društva*
- intenzivna komunikacija s društvima, uključujući i održavanje radnih sastanaka

Puna primjena 2016.

- **individualni sastanci sa svakim društvom**
- **individualne preporuke za unaprjeđenje i poboljšanje ORSA procesa i budućih ORSA izvještaja**

ORSA izvještaj

- **najveći izazov je prijelaz s „pogleda unazad“ na „pogled unaprijed“ (*forward looking, stres testovi, scenariji*) i donošenje poslovnih odluka na temelju ORSA**

4. Izvještavanje

- izvještaji u pripremnoj fazi
- izvještaj o početnom stanju s referentnim datumom 1.1.2016. (*Day 1* izvještaj),
- **tromjesečni izvještaji (QRS izvještaji)** te
- **godišnji izvještaj (ARS izvještaj)** za 2016.
- (navedene izvještaje je dostavila i jedina **grupa** obveznik izvještavanja po SII standardima)
 - **Redovito nadzorno izvješće (RSR)**
 - **Izvješće o solventnosti i finansijskom stanju (SFCR)**

Izazovi izvještavanja (SI vs. SII)

	SI	Pripremna faza	Day 1	SII
Tromjesečni predlošci	Do 47 obrazaca	Do 10 obrazaca	-	13 QRT-ova (od kojih se neki sastoje od više podobrazaca, a neke je potrebno popuniti po linijama poslovanja)
Godišnji predlošci	Do 83 obrasca	Do 21 obrazac	Do 10 obrazaca	Do 90 QRT-ova (od kojih se neki sastoje od više podobrazaca, a neke je potrebno popuniti po linijama poslovanja)

- Količina podataka: **godišnji obrasci broje i do 18 400 podataka** (naspram tromjesečnih 1 500), što je oko **12 puta više** podataka
- SII: broj polja koja je potrebno ispuniti i informacije koje treba dostaviti **znatno su opsežniji**
- **Broj pravila za provjeru valjanosti povećavaju se za oko šest puta** u godišnjim obrascima
- Uz SII izvještaje, dostavljaju se redovni izvještaji prema računovodstvenim propisima – tromjesečni broje 23, a godišnji 56 obrazaca

Izvještavanje

- odluka o primjeni **XBRL**-a kao formata za podnošenje kvantitativnih informacija između EIOPA-e i nacionalnih nadzornih tijela, koristeći taksonomiju i standarde koje propisuje EIOPA
- u pripreмноj fazi SII izvještavanja društva su za generiranje izvještaja u XBRL formatu većinom koristila besplatni softver EIOPA-e T4U, no s vremenom su **samostalno kupovala ili preuzimala programska rješenja od grupe**
- **Hanfa** je radi zaprimanja, tehničke validacije (provjera pravila koje propisuje EIOPA) te tabličnog prikaza zaprimljenih XBRL izvještaja (u web pregledniku ili pomoću Excela) kao i za slanje izvještaja EIOPA-i u propisanom XBRL formatu (Level 2 izvještavanje) **također morala nabaviti programsko rješenje**
- projekt „Unaprjeđenje IT infrastrukture Hanfe kroz implementaciju sustava poslovne inteligencije“ financiran iz programa Europske unije IPA 2012 te manjim dijelom iz sredstava Hanfe rezultirao **BI sustavom DWH** kojim je, između ostalog, omogućen prikaz te kvalitetnija i opsežnija analiza podataka iz XBRL izvještaja

Tehnička validacija izvještaja

- Priprema faza - **velik broj pokušaja** slanja tehnički ispravnih izvještaja (za neka društva i preko 10 puta)
- Day 1 i Q1 izvještaji – **većina društava** su nakon **dva ili tri pokušaja** slanja **uspjela dostaviti** tehnički ispravne izvještaje
- Tromjesečni izvještaji (od Q2 2016) – izvještaji su **prošli** tehničku validaciju pri **prvom slanju**
- Godišnji izvještaj za 2016. – **veći broj pokušaja** slanja tehnički ispravnih izvještaja (s obzirom na dostavu velikog broja obrazaca koji se dosada nisu dostavljali)
- Uočene su greške većinom bile otklonjene od strane društava, a u pojedinim slučajevima su se rješavale komunikacijom s djelatnicima Hanfe

Kvaliteta podataka

- Validacija kvantitativnih informacija provodila se uz kontinuiranu **komunikaciju s društvima**
- Sukladno kontrolama te kroz komunikaciju s društvima podaci u QRT-ovima su se ispravljali. Po potrebi društva dostavljaju **ispravke izvještaja** (u prosjeku 2 verzije izvještaja po društvu)
- U tijeku je validacija **godišnjih izvještaja za 2016.** te **tromjesečnih izvještaja za 1Q 2017.**
- Kvaliteta dostavljenih podataka je na kraju validacije bila zadovoljavajuća, vidljiv je **napredak** u odnosu na prethodna izvještajna razdoblja, **no i dalje se društvima ukazivalo na što bi trebali obratiti pozornost u budućim izvještajnim razdobljima**

5. Nadzor temeljen na rizicima – **PROMJENA NAČINA RAZMIŠLJANJA**

- Članak 204. ZOS-a Nadzor nad poslovanjem društva za osiguranje

*Nadzor se temelji na pristupu koji je **prospektivan** (okrenut mogućim budućim događajima) i zasnovan na rizicima...*

- Članak 214. ZOS-a Predmet nadzora

*Pri obavljanju nadzora Agencija posebice provjerava i primjerenost metoda i praksi društva za osiguranje koje su **namijenjene utvrđivanju mogućih događaja ili budućih promjena** gospodarskih uvjeta koji bi mogli nepovoljno utjecati na sveukupni financijski položaj predmetnog društva za osiguranje...*

*Agencija može zahtijevati od društava za osiguranje **provedbu odgovarajućih stres testova i scenarija...***

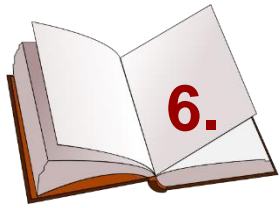
Nadzor temeljen na rizicima - AO

- posredni nadzor kod društava za osiguranje koja obavljaju poslove obveznog AO
- ovisno o poslovnom modelu, **kretanju pokazatelja, rezultatima testiranja otpornosti na stres na ključne pokazatelje** pokrenuti upravni postupci posrednog nadzora u dijelu uspostave u potpunosti djelotvornog i pouzdanog sustava upravljanja za AO, a kao rezultat nadzora koji se temelji na pristupu koji je prospektivan (okrenut mogućim budućim događajima) i zasnovan na rizicima

KOMBINIRANA KVOTA (10.01.) tržište				
	2013	2014	2015	2016
KOMBINIRANA KVOTA	82	94	94	95

PROSJEČNA PREMIJA (10.01.)				
	1.521,1	1.196,6	993,0	930,4

- Jednostavni prosjek pokazatelja po društvima → veličina portfelja nema utjecaja

6. Utjecaj na tržište RH

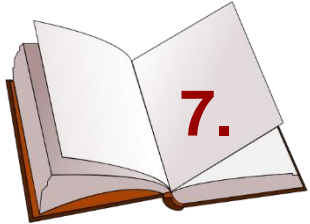
- **Veliki troškovi** (osobito za mala društva) – dogradnja ili nabava novih programskih rješenja, povećanje broja zaposlenih osoba, potreba za pružanjem raznih edukacija zaposlenicima, domaća društva angažiraju konzultante
- **Pripajanje** društava (od 2013. ukupno **7 pripojenih društava**, u najavi još nekoliko pripajanja)
- Obavljanje poslova osiguranja u RH putem **podružnica** (4 podružnice društava za osiguranje iz EU, **od čega su 2 podružnice nastale od 3 pripojena društva za osiguranje**)
- **Outsourcing** (najčešće računalna obrada podataka (IT usluge) i upravljanje imovinom **unutar grupe** društava) i **konsolidacija** poslova na razini grupa

Životna osiguranja

- Izazovi okruženja **niskih kamatnih stopa i kapitalnih zahtjeva**
- **Isteci, otkupi**
- Značajan pad premije u tradicionalnim vrstama životnih osiguranja
- Značajan porast premije ***unit linked* osiguranja (prvenstveno porast nove jednokratne premije za 148,7% u 2016.)**
- Udio novih jednokratnih premija u ukupnim novim premijama životnih osiguranja je 89% (u 2014: 84%, u 2015: 88%)
- **Udio novih jednokratnih *unit linked* premija u ukupnim novim jednokratnim premijama je 39% (u 2014: 9%, u 2015: 16%)**
- Značajan pad premija **višekratnih** osiguranja
- Pitanje dugoročne **održivosti i profitabilnosti**

Udio UL premije u ukupnoj premiji životnih osiguranja

Razdoblje	2014.	2015.	2016.
Udio UL premije u ukupnoj premiji životnih osiguranja	5,2%	8,2%	16,6%

7. ...

- Hanfa
 - nastojati **razumjeti poslovni model**
 - nema više samo post festum utvrđenja i rješenja
 - **komunikacija s društvima na dnevnoj bazi**
- **Promjena načina razmišljanja i društava i djelatnika Hanfe**
- **stalne edukacije**, kako društava tako i Hanfe (vanjska, interna, prijenos znanja, postupovnici i interne upute (vlastite, korištenje priručnika koje izdaje EIOPA), „male škole”, transparentnosti i jednoobraznost postupanja svih djelatnika u novom okruženju)
- Problem sa dobivanjem i zadržavanjem kadrova
- ..., IDD, PRIIPs, IFRS 9,... IFRS17